

**Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați
Facultatea de Litere
Școala Doctorală de Filologie și Istorie**

TEZĂ DE DOCTORAT

**Limbaj, putere și comunicare interculturală:
Strategii de traducere și politica traducerii**

REZUMAT

**Coordonator:
Prof. univ. dr. ELENA CROITORU**

**Doctorand:
ALEXANDRU PRAISLER
POSDRU EFICIENT - /88/1.5/S/61445**

**Galați
2012**

CUPRINS

ARGUMENT	5
INTRODUCERE	12
PARTEA ÎNTÂI: Limbaj, putere și comunicare interculturală	
CAPITOLUL 1: Cultura contemporană. Limbă și cultură	23
1.1. Multi/Interculturalism și multilingvism	29
1.2. Limbă, identitate și putere	32
1.2.1. Limbă și identitate	37
1.2.2. Limbă și putere	42
1.3. Concluzii	49
CAPITOLUL 2: Reprezentare culturală, discurs și comunicare interculturală	50
2.1. Reprezentarea sinelui și a celuilalt	53
2.2. Analiza critică a discursului (ACD)	58
2.3. Studiu de caz. Discursul politic	67
2.3.1. Alocuțiunile politice ale lui Mircea Geoană și Traian Băsescu în campania electorală prezidențială din 2009	72
2.4. Concluzii	94

PARTEA A DOUA: Strategii de traducere și politica traducerii

CAPITOLUL 3: Traducerea ca mediere culturală	95
3.1. Provocările misiunii supra-culturale	96
3.2. Globalizarea ca mediere culturală	99
3.3. Discursul multimodal	108
3.4. Concluzii	114
CAPITOLUL 4: Practica traducerii. Traducerea în practică	116
4.1. Traducere și strategii de marketing. Piața traducerii.	117
4.2. Traducerea multimedia	122
4.3. Cazul subtitrării	125
4.3.1. <i>Nuntă mută</i> , 2008, de Horațiu Mălăele	135
4.4. Concluzii	158
COMENTARIILE FINALE	160
APENDICE	170
SURSE BIBLIOGRAFICE	191
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ	200

Cuvinte cheie:

limbaj, putere, comunicare, mediere, traducere, discurs, cultură, identitate, societate, politică, film, reprezentare, subtitrare

REZUMAT

Comunicarea interculturală are loc la nivel global, este constantă și îi implică pe toți. Naturalizată deja în peisajul contemporan, fluidă și spontană, aproape că trece neobservată. Cu toate acestea, studiul de față interoghează acest automatism și încearcă să analizeze, pe de o parte, mecanismul și piesele care îl pun în funcțiune și, pe de altă parte, forțele și factorii care îl îngreunează sau care îl deviază.

În mod tradițional, comunicarea interculturală se realizează prin limbaj. Astăzi însă există numeroase alte moduri semiotice care se combină și se suprapun cu limbajul pentru a face posibilă transmiterea de mesaje peste granițe culturale. Combinarea și suprapunerea este evidentă în cazul discursurilor multimodale care funcționează între indivizi, comunități și culturi, reprezentând de fapt intersecția pe care o avem în vedere aici, cu referire specială la procesarea discursurilor multimodale în scopul diseminării publice și la proiecțiile lor simultane sau consecutive pe ecran ca simbol al contemporaneității.

Mediile televiziunii, internetului și cinematografului sunt aduse în prim plan nu doar pentru că sunt adânc inscripționate în și simptomatice pentru modul concret în care are loc comunicarea interculturală la nivel mondial, ci și pentru că, înlocuind canale

desuete, au un impact puternic asupra producerii și receptării de mesaje.

Un alt aspect care se dorește reținut este acela că dialogul dintre culturi nu este nici haotic, nici întâmplător. Oricât de confuz sau de complicat ar putea părea, el are caracteristici iterative care îi conferă consistență și coerență, și care au scopuri bine definite. Aceste aspecte, rezumate ca strategii și politici, sunt luate în considerare și demonstrate a fi dominante, deci esențiale în abordarea temei de cercetare.

Specifice oricărui tip de discurs și funcționând la nivelul acestor dominante sunt structuri de putere care se pot observa pe mai multe paliere: acela al textului (produs plin de semnificații al culturii care l-a generat), acela al pretextului (ideologia pe baza căreia este construit textul) și acela al contextului (care activează textul). Structurile de putere implicate în reprezentare și comunicare aduc în ecuație noțiunile de realitate, adevăr și de mediere a acestora.

Schema conceptuală adoptată din acest punct de vedere se construiește pe trei coordonate: a realității care a fost relativizată și regândită de către ideologia postmodernistă, în cele din urmă fiind înțeleasă mai curând în termeni de reprezentare decât de adevăr și accesată prin limbaj; a adevărului, ca fiind determinat istoric și construit artificial în discurs prin participarea unui număr de aparate politice și economice; a medierii culturale ca interpretare și comunicare de expresii, intenții, percepții, așteptări a unui grup cultural către un altul.

Cazul particular al traducerii, care joacă un rol din ce în ce mai important în comunicarea interculturală, trebuie și el analizat ca mijloc de accesare a procesului de relativizare a realității de dincolo de reprezentare, ca structură autoritară de putere de sine stătătoare și ca activitate conștientă de mediere culturală.

În acest scop, studiul meu orientat înspre traducere/traducător și înspre modul în care puterea lasă urme la nivelul limbajului utilizat în comunicarea interculturală depășește pragul metodei descriptive de cercetare, preluând metoda analitică, utilizând informațiile de specialitate existente, evaluându-le critic, testând ipoteze, identificând și interpretând relații. Contribuția mea personală în domeniu se regăsește în componenta sa aplicativă, care își propune să ofere exemple ilustrative, să facă observații pertinente, să găsească răspunsuri posibile și să încurajeze dezvoltări ulterioare. Deși, din motive metodologice, lucrarea a fost împărțită în două secțiuni, acestea sunt complementare și funcționează unitar.

Partea întâi (*Limbaaj, putere și comunicare interculturală*) introduce cadrul teoretic al cercetării, definește terminologia cu care se operează, apoi îngustează perspectiva, oprindu-se asupra celebrelor alocuțiuni electorale ale lui Traian Băsescu și Mircea Geoană din turul al doilea al campaniei prezidențiale din 2009.

În capitolul 1 (*Cultura contemporană. Limbă și cultură*), prin recurs la teoriile inovatoare din domeniul antropologiei culturale și lingvistice, am arătat cum cultura este forța care le permite oamenilor să conceptualizeze universul înconjurător, să-și dezvolte atitudini față

de acesta, pe care apoi să le reprezinte și să le transmită prin limbaj. Și totuși, la nivelul limbii, referențialitatea consensuală rămâne problematică, cu semnificatul alunecând constant dincolo de semnificant (Ferdinand de Saussure). În plus, culturile nu sunt niciodată statice; ele se modifică datorită factorilor interni, dar și celor de contaminare externi, evoluând într-un ritm mai rapid decât sistemul limbii pe care se sprijină. În aceste condiții, comunicarea interculturală este amenințată.

Această afirmație poate să sune ușor apocaliptic, dar există destule dovezi care să o susțină. Aspectele pe care le-am considerat demne de a fi menționate aici sunt legate de globalizarea și tehnologizarea accelerată, ale căror efecte secundare se pot observa cel mai bine în impunerea limbii engleze ca lingua franca. În această ipostază, engleza servește unor scopuri mai curând consumeriste decât de comunicare culturală, are o componentă mai explicit politică decât culturală, exercită presiuni asupra limbilor minoritare și este supusă schimbării datorită expansiunii excesive și proliferării mediilor de transmitere, schimbare care, dacă se amplifică și se intensifică, ar putea chiar să conducă la dispariția ei în viitor.

Toate acestea au avut o influență enormă asupra traducerii dintr-o limbă minoritară (în cazul nostru, româna) în engleza hegemonică și au creat provocări suplimentare pentru traducătorul implicat în acest proces. Deocamdată, întrebarea dacă traducerea contribuie la resuscitarea limbilor sau la dispariția lor treptată rămâne fără răspuns. Cu toate acestea, este imperativ să se încurajeze traducerea ca

diversificare (permițând minorităților să-și facă auzită propria voce) și ca procedură de luare de decizii (care aduce completări și diversifică studiile de traducere).

Punctul meu de vedere este acela că o analiză critică, contextuală a textului și a traducerii sale va conduce la formularea unor afirmații relevante în teoria traducerii care, în ciuda dezvoltărilor ei contemporane, încă nu a integrat cele mai recente descoperiri din sfera sociologiei interculturalității în contextul postcolonial actual, care impune abordări prin prisma structurilor de putere, opiniilor politice și strategiilor rezultante.

Cele trei subcapitole ale acestei părți introductive propun clarificări ale conceptelor cheie de multi/interculturalism și multilingvism european, limbă și identitate, limbă și putere.

Prin comparație cu staticul multiculturalism, care pune accent pe coabitarea culturală, dinamicul interculturalism subliniază ideea comunicării culturale. Din nefericire însă, noțiunile echivalente referitoare la limbaj nu evidențiază aceste diferențe, mai ales în ceea ce privește unul dintre termeni. În timp ce multilingvismul este proclamat ca fiind fundamental și sprijinit ca esențial în spațiul european, interlingvismul rămâne definit simplu drept „caracteristic sau utilizând două sau mai multe limbi”, lipsindu-i așadar trăsătura de bază, cea comunicativă.

Evidențiate aici sunt două aspecte: acela că multilingvismul este generos dar că, atunci când vine vorba de traducere, trebuie demascate o serie de mituri și adăugat interculturalismul imaginii de ansamblu;

acela că traducerea socială și cea profesională trebuie să se regăsească în cadrul teoretic și legislativ general.

În schimbul intercultural, limba și identitatea ocupă o poziție centrală și funcționează împreună. Inter-relaționarea lor reiese din faptul că identitatea se manifestă la nivelul limbii sub diferite forme și că limba modelează identități multiple, uneori simultane. Foarte important pentru traducerea ca mediere culturală sunt însă strategiile voite, negociate, de atribuire și lipsire de putere, observabile în urzeala textului doar dacă se înțelege contextul care l-a generat, din care face parte și pe care îl modifică în consecință. Conform teoriilor avansate de către Michel Foucault, grila de lectură pe care o avansăm este aceea a construirii și manipulării adevărului, care produce discursuri cu caracter predominant social.

Capitolul 2 (*Reprezentare culturală, discurs și comunicare interculturală*) se ocupă de reprezentarea identității ca efort comunicațional, discutând substraturile politice și ideologice ale producerii acesteia, cât și proprietățile de influențare ale receptării sale. S-a demonstrat (de către Stuart Hall, printre alții) că evenimentul include reprezentarea, că aceasta produce cunoștințe încărcate de sens și că este deschisă mai multor interpretări.

Menținerea acestei deschideri a reprezentării este postulată de către studiile culturale, însă această sarcină este extrem de dificilă datorită structurilor de putere invazive și restrictive din interiorul sistemului de reprezentare (discursului), ce influențează practica socială care, la rândul ei, are un caracter discursiv. În această etapă,

cercetarea mea se îndreaptă către traducere ca model de discurs și către studiile de traducere ca discurs al discursului (metadiscurs) – ambele potențial capabile să construiască diverse cunoștințe, să influențeze receptorul și, în cele din urmă, să producă schimbări, cu condiția ca structurile lor de putere să fie deconspirate și manipularea să fie evitată.

Am considerat util să structurez capitolul pe trei subdiviziuni teoretice (*Reprezentarea sinelui și a celuilalt*, *Analiza critică a discursului (ACD)*, *Studiu de caz. Discursul politic*), la care am adăugat exemplul concret al *Alocuțiuni[lor] politice ale lui Mircea Geoană și Traian Băsescu în campania electorală prezidențială din 2009*.

Reprezentarea sinelui și a celuilalt este abordată din perspectiva confruntării culturale, în cadrul mai larg al multiculturalismului și interculturalismului, acolo unde amestecul și alăturarea (*hybridization/hyphenation*) sunt recurente în formarea identității, ergo în reprezentare, și unde practicile de stereotipizare sunt utilizate, uneori abuziv, în strategiile discursive. Sunt discutate în mod special autostereotipurile și heterostereotipurile, indicate a fi interdependente (modificări la nivelul unora produc modificări inversate la nivelul celorlalte) și a ilustra astfel simultan identitatea și alteritatea.

În opinia mea, Analiza Critică a Discursului (ACD) este metodologia interpretativă care reprezintă cea mai bună alegere în cercetarea axată pe traducere și media/ traducere ca mediere, cercetare care dorește să indice faptul că traducerea reflectă jocuri de limbaj și

structuri de putere în procesul de comunicare interculturală și că studiul său interdisciplinar poate conduce la transformarea unor practici sociale învechite. Argumentele aduse în sprijinul acestei opinii sunt următoarele: Analiza Critică a Discursului are drept scop studierea relațiilor structurale de dominare, discriminare, putere și control care se manifestă la nivelul limbii; Analiza Critică a Discursului vine cu un set coerent de concepte operaționale și instrumente analitice; practica sa critică devine autoreflexivă și social-transformativă.

Discursul politic este alegerea evidentă în încercarea de a se dezvălui construcțiile autoritare și mecanismele care atribuie putere. Analiza conținutului său latent și manifest nu este ușor de realizat, iar problemele se multiplică odată cu negocierea traducerii sale, mai ales atunci când aceasta se adresează publicului larg și este transmisă prin intermediul mass-media, ca în cazul alocuțiunilor politice ale lui Mircea Geoană și Traian Băsescu din 2009.

Demonstrația s-a făcut pe confruntarea televizată, pe transmisia ei în timp real pe internet, pe intrarea Wikipedia respectivă, pe site-uri web românești în limba engleză, pe ecouri în presa internațională în format electronic, pe articole specializate încărcate pe internet.

Concluzia la care am ajuns după traducerea celor două discursuri este aceea că evitarea manipulării practice nu este o soluție viabilă. E nevoie doar de conștientizarea politicilor menite să controleze masele și de menținerea lor ca atare. Totodată, e necesară cunoașterea factorilor contextuali locali, a transformărilor lor progresive, care

rezultă în reprezentări diferite de către medii diferite, și a statutului traducerii înseși ca una dintre multele variante posibile de comunicare politică interculturală – care se modifică pe mai departe, cu fiecare cititor, fiecare moment de lectură, fiecare spațiu cultural.

Toate acestea conduc la problematica din partea a doua a lucrării (*Strategii de traducere și politica traducerii*), în care traducerea și media, traducerea ca mediere sunt abordate din unghiul unui alt domeniu de interes, acela al studiilor de film, și aplicate pe reprezentativul *Nuntă mută*.

Capitolul 3 (*Traducerea ca mediere culturală*) susține teza conform căreia traducerea este din ce în ce mai vizibilă în medierea culturală. Prin traducere devine posibilă astăzi integrarea socială interculturală; prin traducere se angajează într-un dialog mutual identitățile culturale. Semnalat de la bun început este faptul că traducerea vizibilă este un act vocațional opus traducerii non-critice, invizibile, în care traducătorul este doar un prestator de servicii tehnice, fără responsabilități în ceea ce privește conținutul intelectual, și are prea puține cunoștințe culturale.

Cele trei subcapitole incluse aici sunt dedicate *Provocărilor misiunii supra-culturale*, *Globalizării ca mediere culturală*, *Discursului multimodal* și subliniază faptul că deținerea de informații culturale de profunzime este o cerință obligatorie în realizarea unor traduceri de calitate superioară și în reprezentarea identității/ alterității.

Discutarea misiunii supra-culturale a traducerii și dobândirii de aptitudini culturale de exploatat în traducerea ca mediere se face pe

baza Modelului de Dezvoltare a Sesibilității Interculturale (MDSI) propus de către David Katan, model considerat potrivit în a convinge autoritățile că trebuie implementate schimbări atât în mediul educațional cât și pe piața traducerilor.

Cu secțiunea dedicată globalizării ca mediere culturală atrag atenția asupra necesității de complementare a misiunii supra-culturale cu un angajament politic pozitiv supra-național, absența căruia ar lăsa loc interferențelor subversive a diferitelor centre de putere (idee care închide cercul deschis în Partea întâi).

Globalizarea este înțeleasă ca realitate predeterminată, care este procesată și transmisă, mereu deconstruită, construită și reconstruită discursiv. În ceea ce privește discursurile despre globalizare, ca toate celelalte discursuri, acestea presupun reprezentare și narare – efectuate în concordanță cu o hartă mentală a sinelui și a celuilalt sau cu un set de strategii, de politici proprii.

Pentru ca hărțile mentale să se suprapună și să permită comunicarea, trebuie să fie asumată misiunea supra-culturală. Pe de altă parte, pentru ca strategiile de schimbare adoptate să fie identificate și transferate în mod corect, premisa obligatorie este aceea de a ști cum se construiește adevărul și cum se impune el via discurs. Acesta este motivul pentru care pledez în favoarea traducătorului familiarizat cu teoria și practica ACD, capabil să vadă dincolo de nivelele succesive ale politicii neadevărului.

De asemenea, în vederea unei medieri culturale eficiente realizate prin intermediul traducerii, traducătorul trebuie să țină pasul

cu dezvoltările datorate globalizării. Limbajul multimodal al media, de pildă, a determinat schimbări în limbajul traducerii. Orientările de ultimă oră în studiile de traducere favorizează acum interpretarea traducerii multimedia, care a depășit frontierele tradiționale ale disciplinei pentru a cuprinde alte moduri de exprimare.

Exemplul pe care am ales să îl dezvolt este acela al subtitrării, o formă specifică de traducere în care constrângeri extralingvistice suplimentare (spațiu limitat, sincronizare cu imaginea) operează în reprezentarea miezului cultural. Sarcina traducătorului devine astfel mult mai dificilă, un complex de nuanțe trebuind păstrate și redade corespunzător într-un spațiu restrâns, chintesențial.

În această secțiune se prezintă, din punct de vedere al formei și al conținutului, tehnicile de subtitrare și specificitățile discursului filmic multimodal din perspectiva studiilor media și de film. Cauzele și efectele lor sunt analizate cu referire la statutul social al traducătorului, la rolul discursului multimodal în diseminarea sensurilor care sunt construite, apoi fixate prin intermediul ideologiei și puterii în societatea contemporană, dar și invers, la rolul discursului multimodal în implementarea graduală a schimbării în societate.

Capitolul 4 (*Practica traducerii. Traducerea în practică*) se oprește asupra factorilor care contribuie la politica de atribuire sau lipsire de putere socială în cazul traducătorului (din punct de vedere textual: competență comunicațională, fluentă în utilizarea limbii în situații imediate de vorbire; din punct de vedere contextual: instituția limbii în general și instituțiile sociale în care are loc comunicarea în

special), apoi aprofundează studiul de caz. Subcapitolele acestuia sunt intitulate *Traducere și strategii de marketing. Piața traducerii, Traducerea multimedia și Cazul subtitrării.*

Promovarea traducerilor valoroase în condițiile în care mijloacele electronice de transmitere a mesajului sunt omniprezente va presupune probabil transferarea unor zone ale traducerii media pe internet – care guvernează acum comunicarea globală. Influența mediului digital asupra pieței traducerii convenționale este bine cunoscută, delimitând un spațiu tranzițional de lucru pentru traducător, parțial ancorat în universul atomic al hârtiei, dar acoperind din ce în ce mai mult teren virtual.

Traducerea multimedia rezultantă se supune cerințelor impuse de mediul și formatul noii interfețe a hipertextului, care permite intervenția și interacțiunea creativă, modificând practic noțiunea de „text original”, văzut ca supus unui proces de reproducere multiplă (vezi „simulacrul” lui Jean Baudrillard).

Ca urmare a unor asemenea intervenții la nivelului hipertextului, vizibilitatea traducătorului crește, iar rolul său suferă modificări și devine mai semnificativ prin comparație cu situația tradițională în care, lucrând cu inscripții pe pagină și cu cartea propriu-zisă, singurul mod de a-și semnala prezența era prefața, nota de subsol, comentariul critic sau modificările tipografice. Mitul autorului și autorității este astfel deconstruit odată cu cel al originalului. Acest fapt sprijină procesul de mediere culturală în care este implicat traducătorul,

sensibilizează cu privire la interferențele textuale intermediare și permite lecturile multiple.

Dinamicul text filmic ce se derulează pe ecran face parte dintr-un șir complex de producere, transmitere și receptare, care presupune comunicarea dintre culturi. Subtitrarea lui este un act de creație care se conformează totuși unor reguli relativ stricte în ceea ce privește aspectele temporale, limitele spațiale, desfășurătoarele, aspectele tehnice, dar și mediului vorbit sau scris, limbii/publicului țintă. Toate acestea sunt prezentate în introducerea la subtitrarea critică propriuzisă a filmului *Nuntă mută ...și întunericul a venit de la răsărit...*

Secțiunea finală a acestui ultim capitol tratează discursul filmic ca reprezentare a românismului care utilizează stereotipuri în mod parodic, pentru a expune stereotipizarea. Mai mult, sunt aduse în prim-plan structura arhitecturală, procedura narativă și subiectul filmului *Nuntă mută* pentru a se creiona o imagine articulată a produsului artistic în ansamblu și pentru a se arăta complexitatea structurii sale de adâncime dincolo de nivelul de suprafață aparent extrem de simplu.

În continuarea acestei treceri în revistă se află prezentarea sinopsisului filmului amintit și justificarea selecției făcute în ceea ce privește scenele traduse și analizate critic (4, 5, 7, 8, 10, 13, 19, 21 și 24). Dintre acestea, doar primele trei au fost atașate capitolului 4, restul fiind incluse integral în Apendicele lucrării.

Dialogul filmului a fost tradus în limba română, cu rezolvarea tuturor problemelor de lexic, registru, idiom, stil sau versificație, într-

o versiune care cred că este inteligibilă și ușor de urmărit în termeni de viteză a lecturii și de comunicare multimodală. Traducerea a fost apoi adaptată spațiului alocat subtitrării în partea de jos a ecranului și limitelor temporale ale fiecărui cadru în parte. În acest transfer, au fost luate decizii cu privire la omisiuni, contrageri, ușoare modificări. Prin respectarea normelor de subtitrare, traducerea vizibilă a filmului și eventualele note ale traducătorului (ca peritexte electronice) contribuie la promovarea filmului, la atribuirea de înțelesuri reprezentării și la rescrierea unui moment istoric în viața (și aventurile) românilor.

Fără a pretinde că realizează o analiză exhaustivă, teza de doctorat îmbină teoria cu practica, face o incursiune în cele mai semnificative contribuții din domeniul studiilor de traducere și al studiilor media, la care adaugă Analiza Critică a Discursului, și ilustrează cele mai importante puncte de vedere cu exemple din practica traducerii, așezând astfel sub lupă exercițiul personal în încercarea de a demonstra că limbajul politicii și cel al filmului funcționează în cadrul unui complex de relații de putere și ca structuri de putere de sine stătătoare, având astfel potențialul de a modifica discursiv practica socială dacă traducătorul se angajează în medierea interculturală ulterior unei instruirii culturale și multidisciplinare.

SURSE BIBLIOGRAFICE

- Anderman, G.; M. Rogers (eds) 2005. *In and Out of English: For Better, For Worse?*. Clevedon: Cromwell Press Ltd.
- Appadurai, A. 1996. *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*, USA: University of Minnesota Press
- Ashworth, D. 1997. *Transinterpreting: A New Modality for Interpreting on the Internet*. Honolulu: PPDLA. Available at <http://www.translationdirectory.com/article324.htm>.
- Baker, M. (ed) 2001. *Critical Readings in Translation Studies*. London: Routledge
- Baker, M. 1992. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge
- Baker, M.; G. Saldanha (eds) 2009. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Second Edition, Abingdon: Routledge
- Bakhtin, M. 1975. *The Dialogic Imagination*. USA: University of Texas Press
- Bakhtin, M. 1981. 'From the Prehistory of Novelistic Discourse'. In *The Dialogic Imagination. Four Essays by M. M. Bakhtin*. Ed. by M. Holquist, Austin: University of Texas Press, 42-100
- Barker, C.; D. Galasinski (eds) 2003. *Cultural Studies and Discourse Analysis*. London: Sage Publications

- Barthes, R. 1977. 'The Death of the Author'. In *Image, Music, Text*.
Trans. by S. Heath, London: Harper Collins, 142-148
- Baudrillard, J. 1993. *Symbolic Exchange and Death*. Trans. by I. H. Grant, London: Sage Publications
- Bauman, R.; C. L. Briggs 2000. 'Language Philosophy as Language Ideology: John Locke and Johann Gottfried Herder'. In *Regimes of Language: Ideologies, Politics, and Identities*. Ed. by P. V. Kroskrity, Santa Fe, NM: School of American Research Press, 139–204
- Bell, R. 1991. *Translation and Translating: Theory and Practice*. London and New York: Longman
- Bhabha, H. (ed) 1990. *Nation and Narration*. London: Routledge
- Blackledge, A. 2005. *Discourse and Power in a Multilingual World*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.
- Blommaert, J. (ed) 1999. *Language Ideological Debates*. Berlin: Mouton de Gruyter
- Bonvillain, Nancy 2003. *Language, Culture and Communication. The Meaning of Messages*, New Jersey, Pearson Education Inc.
- Bourdieu, P. 1977. *The Economics of Linguistic Exchanges*. *Social Science Information*. 16(6), 645–668
- Brah, A. 1996. *Cartographies of Diaspora: Contesting identities*. London: Routledge
- Brisset, A. 2003. 'Alterity in Translation: An Overview of Theories and Practices'. In *Translation Translation*. Ed. by S. Petrilli, Amsterdam: Rodopi, 102-132

- Brooker, L.; M. Cronin, D. Kenny, J. Pearson (eds) 1998. *Unity in Diversity? Current Trends in Translation Studies*. Manchester: St. Jerome Publishing
- Bucholtz, M.; K. Hall 'Language and Identity'. In *A Companion to Linguistic Anthropology*. 2004. Ed. by A. Duranti, Oxford: Blackwell, 369-395
- Campbell, S. 2005. 'English Translation and Linguistic Hegemony in the Global Era'. In *In and Out of English: For Better, For Worse?* 2005. Ed. by G. Anderman and M. Rogers, Clevedon: Cromwell Press Ltd, 27-38
- Catrysse, P. 1996. 'Translation in the New Media Age', *Translating for the Media. Papers from the International Conference LANGUAGES & THE MEDIA, Berlin, November 22-23, 1996*. Ed. by Yves Gambier, Turku: Centre for Translation and Interpreting, 7-12
- Connor, S. 1999. *Cultura postmodernă. O Introducere în teoriile contemporane*. București: Meridiane
- Cronin, M. 2003. *Translation and Globalisation*. London: Routledge
- Cronin, M. 2006. *Translation and Identity*. London: Routledge
- Deleuze, G.; F. Guattari 1983. *Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia*. USA: University of Minnesota Press
- Derrida, J. 1981. 'Semiotics and Grammatology. Interview with Julia Kristeva'. In *Positions*. Trans. by A. Bass, USA: The University of Chicago Press, 15-36

- Derrida, J. 1997. 'The End of the Book and the Beginning of Writing'.
In *Of Grammatology*. Trans. by G. Spivak, USA: The John
Hopkins University Press, 6-26
- Dijk, van, T. 1997. 'Discourse as Interaction in Society'. In *Discourse
as Social Interaction. Introduction to Discourse Studies*.
London: Sage Publications, 1-38
- Dijk, van, T. 2006. 'Discourse and Manipulation'. In *Discourse and
Society*. London: Sage Publications, 359-383
- Dijk, van, T. 2008. *Discourse and Power*. UK: Palgrave Macmillan
- Faas, D. 2010. *Negotiating Political Identities: Multiethnic Schools
and Youth in Europe*. Farnham, Surrey, GB: Ashgate Publishing
Group
- Fairclough N. and R. Wodak 1997. 'Critical Discourse Analysis'. In
*Discourse as Social Interaction. Introduction to Discourse
Studies*. Ed. by T. van Dijk, London: Sage, 258-284
- Fairclough, N. 1992. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity
Press
- Fairclough, N. 2001. *Language and Power*. Second Edition, England:
Pearson Education Ltd.
- Fairclough, N. 2003. *Analysing Discourse*. London: Routledge
- Fairclough, N. 2006. *Language and Globalisation*. Oxon: Routledge
- Feldman, O., C. De Landtsheer 1998. *Politically Speaking. A
Worldwide Examination of Language Used in the Public Sphere*.
London: Praeger Publishers

- Ferreol G.; G. Jucquois (eds) 2005. *Dicționarul alterității și al relațiilor interculturale*. Iași: Polirom
- Foucault, M. 1968. 'Politics and the Study of Discourse'. In *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. 1991. Ed. by G. Burchell, G. Gordon, P. Miller, Chicago: University of Chicago Press, 53-72
- Foucault, M. 1972. 'Truth and Power'. In *From Modernism to Postmodernism. An Anthology*. 1996. Ed. by Lawrence Cahoon, Oxford: Blackwell, 379-380
- Foucault, M. 1972. *The Archaeology of Knowledge*. London: Routledge
- Foucault, M. 1980. *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977*. Ed. by Colin Gordon, London: Harvester
- Fowler, R. 1991. *Language in the News. Discourse and Ideology in the Press*. London: Routledge
- Gambier, Y.; H. Gottlieb (eds) 2001. *(Multi)Media Translation*. Amsterdam: John Benjamins
- Gee, J. P. 1999. *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. London: Methuen
- Giroux, H. 2002. *Breaking into the Movies. Film and the Culture of Politics*. Massachusetts: Malden
- Godard, B. 2003. 'Translation Poetics from Modernity to Post-Modernity'. In *Translation Translation*. Ed. by S. Petrilli Amsterdam/New York: Rodopi, 87-99

- Gumperz, J. J. 1996. 'The Linguistic and cultural Relativity of Conversational Inference'. In *Rethinking Linguistic Relativity*. Ed. By J. J. Gumperz and S. C. Levinson, Cambridge: Cambridge University Press, 374-406
- Hall, E. 1990. *Silent Language*. New York: Doubleday
- Hall, S. 1992. 'The West and the Rest: Discourse and Power'. In *Formations of Modernity*. 1992. Ed. by S. Hall and B. Gieben, London: Polity Press, 275-331.
- Hall, S. 1997. 'Representation & the Media'. In *Challenging Media*. Transcript. prod. & dir. by S. Jhally; Ed. by S. Talreja, S. Jhally & M. Patierno, University of Massachusetts: Media Education Foundation
- Hall, S., D. Held, D. Hubert, K. Thompson (eds) 1996. *Modernity: An Introduction to Modern Societies*. UK: John Wiley & Sons
- Halliday, M. A. K. 1985. *An Introduction to Functional Grammar*. London: Edward Arnold Press
- Halliday, M. A. K.; C. Matthiessen 2004. *An Introduction to Functional Grammar*. London: Hodder Education Publishers
- Hallowell, J. 1996. *The Moral Foundation of Democracy*. Chicago: University of Chicago Press
- Hatim, B., I. Mason 1990. *Discourse and the Translator*. New York: Longman
- Hay, J. 1998. 'Subtitling and Surtitling'. In *Translating for the Media*. Ed. by Y. Gambier, Turku: Painosalama OY, 131-138

- Herman, E.; N. Chomsky 1988. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York: Pantheon Books
- Hermans, T. 1985. *The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation*. GB: Billings and Sons
- Hernandez, S. 1997. 'Traductor, traducción y mediación intercultural'. In C. Valero-Garces, *Mediation as Translation or Translation as Mediation? Widening the Translator's Role in a new Multicultural Society*. Available at <http://www.translationdirectory.com/article324.htm>
- Hofstede, G. 1991. *Cultures and Organisations: Software of the Mind*. London: McGraw-Hill
- Holliday, A.; M. Hyde; J. Kullman 2004. *Intercultural Communication*. London: Routledge
- Hollows, J., P. Hutchings, M. Jancovich (eds) 2000. *The Film Studies Reader*. London: Arnold
- Holmes, J. S. 1988. 'The name and nature of translation studies'. In *The Translation Studies Reader*. 2000. Ed. by L. Venuti, London and New York: Routledge, 172-185
- Ivarsson, J. (1992). *Subtitling for the Media. A Handbook of an Art*. Stockholm: Transedit
- Jager, S. 2001. 'Discourse and Knowledge: Theoretical and Methodological Aspects of a Critical Discourse and Dispositive Analysis'. In *Methods of Critical Discourse Analysis*. Second Edition. Ed. by R Wodak and M. Meyer, 2009. London: Sage Publications, 32-62

- Jakobson, R. 1981. 'Linguistics and Poetics'. In *Poetry of Grammar and Grammar of Poetry*. Vol. 3 of *Selected Writings*. 7 Vols. The Hague: Mouton, 18-51
- Jameson, F. 1991. 'The Cultural Logic of Late Capitalism' In *From Modernism to Postmodernism. An Anthology*. 1996. Ed. by L. Cahoon, Oxford: Blackwell, 556-572
- Jenkins, J. 2012. *English as a Lingua Franca: Attitude and Identity*. Oxford: OUP
- Katan, D. 2004. *Translating Cultures. An Introduction for Translators and Interpreters*. Manchester: St. Jerome
- Kincheloe, J., P. McLaren 1994. 'Rethinking Critical Theory and Qualitative Research'. In *Handbook of Qualitative Research*. 2005. Ed. by N. Denzin, Y. Lincoln, California: Sage Publications, 139-157
- Kristeva, J. 1980. *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art*. US: Columbia University Press
- Latour, B. 2005. *Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory*. Oxford: Oxford University Press
- Le Page R.; A. Tabouret-Keller 1985. *Acts of Identity: Creole Based Approaches to Language and Ethnicity*. Cambridge: Cambridge University Press
- Leeuwen, van, T. 2008. *Discourse and Practice. New Tools for Critical Discourse Analysis*. Oxford: Oxford University Press
- Lefevere, A. 1992. *Translation/History/Culture: A Sourcebook*. London: Routledge

- Levi-Strauss, C. 1976. *L'Identité. Séminaire interdisciplinaire dirigé par Claude Lévi-Strauss professeur au Collège de France, 1974-75*. Paris : Grasset
- Littau, K. 2010. 'Translation in the Age of Postmodern Production: From Text to Intertext and Hypertext'. In *Critical Readings in Translation Studies*. Ed. by M. Baker, London: Routledge, 433-456
- Locke, T. 2004. *Critical Discourse Analysis*. London: Continuum International Publishing Group
- Liotard, J. F. 1984. *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Trans. by G. Bennington and B. Massumi, Manchester: Manchester University Press
- McCauley, C. R., 1995. 'Are Stereotypes Exaggerated? A Sampling of Racial, Gender, Academic, Occupational, and Political Stereotypes'. In *Stereotype Accuracy: Toward Appreciating Group Differences*. 1995. Ed. by Y-T. Lee, J. Jussim Lee and C. R. McCauley, Washington DC: American Psychological Association, 215-241
- Miller, D.; J. Coleman; W. Connolly; A. Ryan (eds) 1991. *The Blackwell Encyclopaedia of Political Thought*. Oxford: Blackwell
- Moyle, L. M., 2004. *An Imagological Survey of Britain and the British and Germany and the Germans in German and British Cartoons and Caricatures: 1945-2000*.

Available at http://repositorium.uni-osnabrueck.de/bitstream/urn:nbn:de:gbv:700-2005020415/2/E-Diss389_thesis.pdf

Newmark, P. 1981. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press

Newmark, P. 2003. 'No Global Communication without Translation'. In G. Anderman; M. Rogers (eds) 2005. *In and Out of English: For Better, For Worse?*. Clevedon: Cromwell Press Ltd, 55-67

O'Hagan, M.; D. Ashworth 2002. *Translation-mediated Communication in a Digital World. Facing the Challenges of Globalization and Localization*. Clevedon: Cromwell Press Ltd.

O'Shaughnessy, M. 1999. *Media and Society*. Australia: Oxford University Press

Oakes, P. et al. 1994. *Stereotyping and Social Reality*. Oxford: Blackwell

Olson, M. 1971. *The Logic of Collective Action*. Harvard: Harvard University Press

Omoniyi, T.; G. White (eds) 2006. *The Sociolinguistics of Identity*. London: Continuum

Pavlenko. A; A. Blackledge (eds) 2004. *Negotiation of Identities in Multilingual Contexts*. Clevedon: Multilingual Matters

Pennycook, A. 2008. *Global Englishes and Transcultural Flows*, London: Routledge

Pennycook, A. 1994. *The Cultural Politics of English as an International Language*. London: Longman

- Phillipson, R. 1999. 'Voice in Global English: Unheard Chords in Crystal Loud and Clear. Review of D. Crystal, *English as a Global Language*, Cambridge: Cambridge University Press. In *Applied Linguistics*, 20(2), 265-276
- Pirotte, J. 2001. 'Réflexions liminaires. De la Wallonie à l'Europe: l'intégration des identités'. Louvain-le-Neuve. In *Dictionarul alterității și al relațiilor interculturale*. 2005. Ed. by G. Ferreol, G. Jucquois, Iași: Polirom, 336
- Praisler, M. 2009. 'Romania's Past on Film. The Challenges of Subtitling'. In *Translation Studies: Retrospective and Prospective Views*. Ed. by E. Croitoru, Galați: GUP, 110-119
- Pratt, M. L. 1992. *Imperial eyes: Travel Writing and Transculturation*, London: Routledge
- Rajewsky, I. 2005. 'Intermediality, Intertextuality and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality'. *Intermédialités*, No. 6, Automne, 43-64
- Reisigl, M., R. Wodak 2001. *Discourse and Discrimination*. London and New York: Routledge
- Ricoeur, P. 1990. *Soi-même comme un autre*. Paris: Seuil
- Said, E. 1983. *The World, the Text and the Critic*. USA: Harvard University Press
- Sapir, E. 1949. 'Language and Environment'. In *Selected Writings of Edward Sapir*. Ed. by D. Mandelbaum, Berkeley: University of California Press, 89-103

- Saussure, L.; P. Schultz (eds) 2005. *Manipulation and Ideologies in the Twentieth Century. Discourse, Language, Mind.* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing
- Scollon, R. 2001. *Mediated Discourse: The Nexus of Practice,* London: Routledge
- Shapiro, M. J. 1982. *Language and Political Understanding: The Politics of Discursive Practices.* USA: Yale University Press
- Silverstein, M. 1985. 'Language and the Culture of Gender: At the Intersection of Structure, Usage, and Ideology'. In *Semiotic Mediation: Sociocultural and Psychological Perspectives.* Ed. by E. Mertz and R. J. Parmentier, Orlando, FL: Academic Press, 219-259
- Simon, S. 1996. *Gender in Translation: Cultural Identity and the Politics of Transmission.* London: Routledge
- Smith, S. 1998. 'The Language of Subtitling'. In *Translating for the Media.* Ed. by Y. Gambier, Turku: Painosalama OY, 139-149
- Stam, R. 2000. *Film Theory: An Introduction.* Oxford: Blackwell
- Steiner, G. 1975. *After Babel: Aspects of Language and Translation.* Oxford: O.U.P.
- Taylor, C. 1999. 'Look Who's Talking. An Analysis of Film Dialogue as a Variety of Spoken Discourse', In L. Lombardo et al. 1999. *Massed Medias. Linguistic Tools for Interpreting Media Discourse.* Milan: LED, 247-277
- Teodorescu, O. 2011. *Demonii puterii in democratie.* Bucuresti: Taso

- Toury, G. 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam: John Benjamins
- Trompenaar, F.; C. Hampden-Turner 1997. *Riding the Waves of Culture*. London: Nicholas Brearley
- Venuti, L. 1995. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London: Routledge
- Venuti, L. 2010. *Translation: A Textbook*, London: Routledge
- Vinsonneau, G. 1999. *Inégalités sociales et procédés identitaires*. Paris: Armand Colin
- Voestermans, P. 1991. 'Alterity/Identity: A Deficient Image of Culture'. In *Alterity, Identity, Image: Selves and Others in Society and Scholarship*. Ed. by C. Raymond, Corbey and J. Leerssen, Amsterdam: Rodopi, 219-50
- Wagner, E.; S. Bech, J. M. Martinez 2002. *Translating for the European Union Institutions*, Manchester: St. Jerome Publishing
- Whorf, B. 1956. *Language, Thought and Reality*. New York: Wiley
- Whorf, Benjamin 1956. 'The Relation of Habitual Thought and Behaviour to Language'. In *Language, Thought and Reality*. Ed. J. B. Carroll, Cambridge, MA: MIT Press, 134-159
- Wilson, J. 2003. 'Political Discourse'. In *The Handbook of Discourse Analysis*. Ed. by D. Schiffrin, D. Tannen and H. E. Hamilton, Oxford: Blackwell Publishing, 398-407
- Wodak, R. 1996. *Disorders of Discourse*. London: Longman
- Wodak, R.; M. Meyer (eds) 2009. *Methods of Critical Discourse Analysis*. Second Edition, London: Sage Publications

Filmography:

Nuntă mută, Dir. Horațiu Mălăele, Romania, 2008; DVD: Castel Films

Internet sites:

(UNESCO 2006: 17-18)

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001524/152453eo.pdf>

(last accessed on 10.08.2012)

<http://www.youtube.com/watch?v=irI6-BtgsrE>. (last accessed on 10.08.2012)

<http://electionblog2010.blogspot.ro/2010/04/leaders-debates-lessons-from-romania.html> (last accessed on 10.08.2012)

http://english.hotnews.ro/stiri-top_news-6538196-international-media-romania-elections.htm (last accessed on 10.08.2012)

http://english.hotnews.ro/stiri-top_news-6661186-Basescu-Geoana-romania-chooses-president-tight-poll-sunday.htm (last accessed on 10.08.2012)

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/8372771.stm> (last accessed on 10.08.2012)

http://ro.wikipedia.org/wiki/Alegeri_preziden%C8%9Biale_%C3%A2n_Rom%C3%A2nia,_2009;

http://en.wikipedia.org/wiki/Romanian_presidential_election,_2009 (last accessed on 10.08.2012)

<http://web.letras.up.pt/egalvao/The%20Subtitle%20Workshop%20Manual.htm> (last accessed on 10.08.2012)

<http://www.nuntamuta.ro/index.php> (last accessed on 10.08.2012)

http://www.antena3.ro/politica/basescu-si-geoana-prima-sectiune-discursul-d-inceput_86564.html (last accessed on 10.08.2012)

http://www.huffingtonpost.com/2009/11/23/traian-basescu-romania-sp_n_367514.html (last accessed on 10.08.2012)

http://www.huffingtonpost.com/2009/11/23/traian-Basescu-romania-sp_n_367514.html (last accessed on 10.08.2012)

<http://www.youtube.com/watch?v=irI6-BtgsrE> (last accessed on 10.08.2012)